

30.3.2026

Oikeusministeriö
kirjaamo.om@gov.fi

Metsäteollisuus ry:n kirjallinen lausunto, VN/10831/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Pyydettyinä lausuntona Metsätuhovarautumissuunnitelmasta Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

Yleiset huomiot mietinnöstä ja siihen sisältyvistä ehdotuksista sekä ympäristörikosdirektiivin velvoitteiden täytäntöönpanosta.

Metsäteollisuus ry haluaa nostaa esiin aikatauluhaasteen, joka syntyy rikoslain muutosehdotusten voimaantulon ja kansallisen metsäkatolain voimaantulon välillä. Ympäristörikosdirektiivin täytäntöönpanon määräaika voi johtaa rikoslain säännösten voimaantuloon ennen kuin metsäkatolain velvoitteet tulevat sovellettaviksi. Metsäteollisuus ry esittää, että rikoslain metsäkatolain koskeviin säännöksiin lisätään siirtymäsäännökset, joiden mukaan rikosvastuu alkaa vasta metsäkatolain soveltamisen alkaessa kyseisen toimijaryhmän osalta ja kansalliset valvonta- ja ohjaus- ja seuraamusjärjestelmät ovat käytännössä toiminnassa.

Huomiot rikoslain 9 luvun 5 §:ään ehdotettavista, yhteisöosakon asteikkoa koskevista muutosehdotuksista sekä ehdotuksista pakoterikoksia koskevan yhteisöosakon asteikon osalta (rikoslain 46 luvun 13 §)

Ei huomioitavaa.

Huomiot ehdotettavista uusista ilmakehän heikentämistä ja törkeää ilmakehän heikentämistä koskevista rangaistussäännöksistä (rikoslain 48 luvun uudet 4 c ja 4 d §:t)

Ei huomioitavaa.

Huomiot ehdotettavasta uudesta vieraslajirikosta koskevasta rangaistussäännöksestä (rikoslain 48 luvun uusi 4 g §)

Metsäteollisuus ry pitää tärkeänä, että vieraslajeista aiheutuvia riskejä hallitaan ennakoivasti luonnon monimuotoisuus turvaten. Metsäteollisuus ry korostaa, että rikosoikeudellinen vastuu ja rangaistavuus vieraslajien ympäristöön päästämisestä ei saa laajentua toiminnanharjoittajiin, jotka eivät tarkoituksellisesti ja aktiivisesti pyri levittämään haitallisia vieraslajeja. Ilman selkeää näyttöä vieraslajeihin liittyvästä riskistä uusia velvoitteita ei tule kohdistaa metsänhoito- ja

30.3.2026

hakkuutoimenpiteiden yhteydessä esimerkiksi konekaluston käyttöön, puutavaran kuljetuksiin tai metsänuudistamiseen.

Ehdotetun sääntelyn toimeenpanossa on keskeistä, että vieraslajien hallinnassa korostetaan ennaltaehkäisyä, neuvontaa ja viranomaisten sekä toiminnanharjoittajien välistä yhteistyötä. Valvonnan ja sanktioiden tulee olla viimesijaisia keinoja ja kohdistua tarkoituksellisiin ja vakaviin laiminlyönteihin.

Huomiot luonnonsuojelurikosta koskevaan pykälään (rikoslain 48 luvun 5 §) ehdotettavista muutoksista

Ei huomioitavaa.

Huomiot ehdotettavasta uudesta ympäristön tuhoamista koskevasta rangaistussäännöksestä (rikoslain 48 luvun uusi 5 b §)

Ei huomioitavaa.

Huomiot ehdotettavista uusista metsäkatorikosta ja törkeää metsäkatorikosta koskevista rangaistussäännöksistä (rikoslain 48 a luvun uudet 3 c ja 3 d §:t) sekä oikeushenkilön rangaistusvastuuta koskevaan rikoslain 48 a luvun 6 a §:ään ehdotettavista muutoksista

Metsäteollisuus ry pitää tärkeänä, että EU:n metsäkatoasetuksen (EU) 2023/1115 (EUDR) veloitteet pannaan kansallisesti täytäntöön tavalla, joka on oikeasuhtainen, oikeusvarmuutta lisäävä ja hallinnollisiin seuraamuskeinoihin ensisijaisesti tukeutuva. Rikosoikeudellisten seuraamusten käyttöä tulee ympäristöoikeudessa lähtökohtaisesti pitää viimesijaisena keinona ja tukeutua asetuksen kansallisessa täytäntöönpanossa ensisijaisesti hallinnollisiin seuraamuksiin.

Metsäteollisuus ry katsoo, että metsäkatorikoksen (rikoslain 48 a luku 3 §) tunnusmerkistön tulee olla täsmällinen ja rajattu koskemaan vain vakavimpia, moitittavimpia ja selvästi tahallisia rikkomuksia. Erityisesti on tärkeää, että:

- rikosvastuu ei synny puutteellisista tai virheellisistä due diligence -menettelyistä, jos toimija on toiminut huolellisesti ja vilpittömässä mielessä;
- rikosvastuun edellytyksenä on selkeä ja osoitettavissa oleva tahallisuus kiertää metsäkatoasetuksen 3 artiklan kieltoja;
- sääntelyssä otetaan huomioon se, että metsäkatoasetus koskee usein monimutkaisia ja globaaleja toimitusketjuja, joissa täydellinen tiedonvarmuus ei ole aina tosiasiallisesti saavutettavissa.

Törkeää metsäkatorikosta (rikoslain 48 a luku 3 §) koskevan säännöksen osalta Metsäteollisuus ry korostaa, että törkeysperusteiden tulee olla:

- selkeitä, objektiivisesti arvioitavia ja korkeakynnyksisiä;
- sidottuja todelliseen, laajamittaiseen ja vakavaan metsäkadon aiheuttamiseen.

30.3.2026

Huomiot luonnonsuojelulakiin ehdotettavista muutoksista

Ei huomioitavaa.

Huomiot EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista annettuun lakiin ehdotettavista muutoksista

Metsäteollisuus ry pitää tärkeänä, ettei kansallisella lailla olla säätämässä ympäristörikosdirektiivin vähimmäistason ylittävää sääntelyä, joka heikentäisi suomalaisten toimijoiden kilpailukykyä ilman vastaavaa ympäristöllistä lisähyötyä. Metsäteollisuus ry haluaa kuitenkin korostaa, että metsäkatoasetuksen kansallisessa täytäntöönpanossa ensisijaisina seuraamuksina tulevat hallinnolliset seuraamukset ja vasta viimesijaisena keinona rikosoikeudelliset seuraamukset. Metsäteollisuus ry pitää tärkeänä, että Ruokaviraston toimivaltuudet ovat selkeästi rajattu ja että muutosten voimaantulon yhteydessä toimijoille annetaan riittävää ja selkeää viranomaisohjeistusta.

Huomiot muista ehdotettavista lainsäädäntömuutoksista

Ei huomioitavaa.

Huomiot ympäristörikosdirektiivin säännöksistä, joiden ei mietinnössä katsota edellyttävän lainsäädäntömuutoksia

Ei huomioitavaa.

Huomiot ehdotusten pääasiallisten vaikutusten tarkastelusta

Ei huomioitavaa.

Muut huomiot

Metsäteollisuus ry

Paula Lehtomäki
toimitusjohtaja